

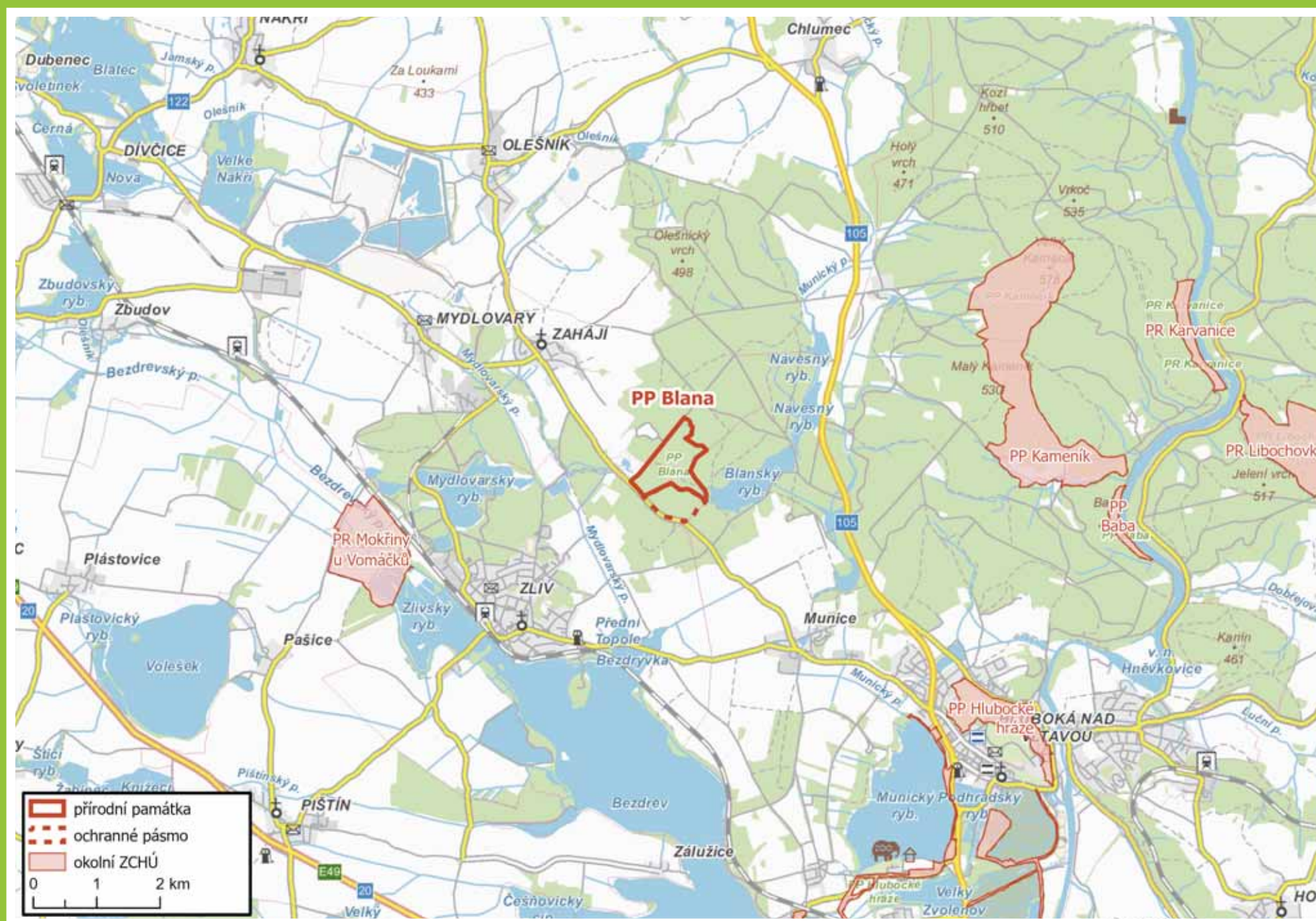

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

Ministerstvo životního prostředí

Přírodní památka
BLANA
Evropsky významná lokalita

MAPA OKOLÍ

ORTOFOTO

LETECKÝ SNÍMEK

Od roku 2016 je zdejší území evidováno jako evropsky významná lokalita k ochraně komplexu tůňek a tůň s vegetací řas parožnatek. Národní ochranu této lokality zajišťuje stejnojmenná přírodní památka o rozloze 30,7 ha, která byla poprvé vyhlášena v roce 2011 a aktuálně chrání soubor vodních a mokřadních biotopů vzniklých v terénních depresích po těžbě jílu. Z hlediska biogeografického členění se území nachází v českobudějovickém bioregionu, z hlediska fytogeografického členění v Budějovické pánvi, v nadmořské výšce cca 401-411 m n. m.

Podloží se skládá ze sedimentů svrchnokřídového klikovského souvrství. Podstatnou částí souvrství jsou nepropustné jílovce, které obsahují jemnozrnné okrové jíly, kaolinit, illit, křemen, slídu, železité konkrce a další nerosty. Nejstarší těžba byla zaměřena na chudou železnou rudu, která se zde těžila od poloviny 19. století. Později se předmětem těžby staly jemnozrnné okrové jíly a ještě později žáruvzdorné jílovce využívané pro výrobu šamotových výrobků. Těžba jílovců v západní části území byla ukončena až po roce 2000.

V současné době území přírodní památky zahrnuje lesní komplex tvořený jehličnatou lesní kulturou s dominantním zastoupením **smrku** (*Picea abies*) a **borovice** (*Pinus sylvestris*), roztroušeně s výskytem **dubu** (*Quercus robur*) a **olše** (*Alnus glutinosa*). Ploché terén typický pro reliéf Českobudějovické pánve je protkán sítí různých velikých tůň, které vznikly propadem a zaplavením štol a povrchových jam souvisejících s historickou těžbou. Na území přírodní památky se nachází přes 500 větších i menších tůň. Stanovit přesný počet je obtížné, neboť vodní plochy se při vyšší hladině spojují, při nižší některé naopak vysychají.

V současné době zhruba v polovině přítomných tůň rostou vodní makrofyty. Nejhojnější jsou na hladině plovoucí **okřehek menší** (*Lemna minor*) a masožravá rostlina **bublinatka jižní** (*Utricularia australis*). Roztroušeně se vyskytuje **hvězdoš** (*Callitriche* sp.), který vytváří zelené porosty na břehu i pod hladinou, a **rdest vzplývavý** (*Potamogeton natans*) s typickými porosty plovoucích listů se širokou čepelí.

K nejzajímavějším rostlinám zdejších tůň patří právě **bublinatky** (*Utricularia*), zde zastoupené dvěma druhy: **bublinatka jižní** (*Utricularia australis*) a **bublinatka vícekvětá** (*Utricularia bremsii*). Bublinatky jsou vodní masožravé rostliny s ponořenými prýty a listy členěnými na vláskovité úkrojky. Listy obsahují četné lapací měchýřky o průměru 2-3 mm, které nasají s vodou i drobnou kořist. Trávicí enzymy přítomné v měchýřkách pak úlovek rozpustí. **Bublinatka jižní** (*Utricularia australis*) je poměrně běžná a také tady na lokalitě

hojná. Naopak výskyt druhu **bublinatka vícekvětá** (*Utricularia bremsii*) lze považovat za unikátní, neboť se jedná o rostlinu zvláště chráněnou podle zákona, zařazenou do nejpřísněji chráněné kategorie, tj. mezi druhy kriticky ohrožené. V současné době představuje zdejší výskyt bublinatky vícekvěté zřejmě nejpočetnější populaci v rámci České republiky. Bublinatky kvetou žlutými květy s výrazným dolním korunním pyskem na dlouhých stopkách nad vodou. Bublinatka vícekvětá má na rozdíl od běžnější bublinatky jižní květenství početnější a květy mají ploché dolní pysk.

Dalším zákonem chráněným druhem, který se zde vzácně vyskytuje, je **leknič bělostný** (*Nymphaea candida*) s krásnými velkými bílými květy na hladině. V několika tůňích rostou dva raritní druhy rdestů, a to **rdest ostrolistý** (*Potamogeton acutifolius*) a **rdest tupolistý** (*Potamogeton obtusifolius*). Jedná se o navzájem podobné úzkolisté rdesty, které se dají odlišit podle odlišného zakončení listů - buď vyběhají ve špičku nebo bývají zaoblené.

Za povšimnutí rozhodně stojí také květena okrajů a břehů tůň, například významným výskytem **zevaru nejmenšího** (*Sparganium natans*). Jedná se o druh

chráněný zákonem v kategorii druhů silně ohrožených. Poléhavá lodyha zevaru nejmenšího nese jednu samčí hlávkou a několik samičích, které vypadají jako ježatá hlavička (odtud slovenský název zevaru ježohlav). Poměrně často roste kolem tůň chráněná **vrbina kytkokvětá** (*Lysimachia thyrsoflora*), která kvete žlutě na přelomu května a června. V mokřadech kolem

rozpuk jízlivý

čolek velký

tůň se daří také jedné z nejjedovatějších rostlin u nás - **rozpuku jízlivému** (*Cicuta virosa*) z čeledi mrkovitých. Rozpuk je statná bylina s příčně přehrádkovaným dutým kořenem, který může vystupovat nad povrch půdy. Duté rýhované lodyhy nesou drobné bílé kvítky uspořádané v květenstvích složených okoliků. Z dalších vzácnějších rostlin můžete narazit na **ostřici nedošáchor** (*Carex pseudocyperus*) s převislými klásky, růžově kvetoucí **vrbovku bahenní** (*Epilobium palustre*) nebo **rozrazil štítkovitý** (*Veronica scutellata*) s drobnými bílými květy.

Ze zdejších bezobratlých živočichů počítáme mezi nejvýznamnější z nich vodní brouky s vazbou na oligotrofní stojaté vody s hustou vegetací, např. **potápníky** nebo **vodomila** (*Hydrophilus aterrimus*). Hojně jsou běžné druhy **střevlíkovitých** brouků, hbitých predátorů hmyzího světa. Na lokalitě trvale žije a rozmnožuje se řada druhů vážek, třeba **lesklice měděná** (*Cordulia aenea*).

Území evropsky významné lokality Blana vzhledem k početnému výskytu drobných vodních ploch o různé hloubce a charakteru litorálních porostů znamená ráj pro obojživelníky. Z ocasatých obojživelníků byl zaznamenán **čolek obecný** (*Lissotriton vulgaris*), **čolek velký** (*Triturus cristatus*) i **čolek horský** (*Ichthy-*

čolek horský

kuňka obecná

skokan štíhlý

čolek obecný

ni vylučuje z kožních žláz toxický bělavý sekret, který dokáže podráždit i lidskou kůži. Zájmové území obývají a ve vodních biotopech se rozmnožují ještě další dva druhy žab - **ropucha obecná** (*Bufo bufo*), zavalitá žába s bradavčitou kůží a jedovými žlázami za očima, a **skokan štíhlý** (*Rana dalmatina*), rovněž hnědá žába, ale zcela odlišné stavby těla. Zatímco skokan štíhlý se díky svým dlouhým zadním nohám pohybuje dlouhými skoky, ropucha obecná spíše nemotorně leze.

Z plazů na lokalitě žije **ještěrka živorodá** (*Zootoca vivipara*), která své jméno získala vzhledem ke způsobu rozmnožování. Samička totiž nosí vajíčka ve svém těle až do ukončení vývoje zárodků. Vajíčka klade až v okamžiku líhnutí mláďat.

Fotografie:
Autor textu:
Mapové podklady:

Alexandra Čurnová: bublinatka jižní, rozpuk jízlivý, vrbina kytkokvětá, zevar nejmenší / Zdeněk Hanč, fotohanc.com: čolek horský, čolek obecný, čolek velký, kuňka obecná, skokan štíhlý
EIA SERVIS s.r.o., U Malše 20, České Budějovice
mapa okolí: podkladová mapa 1:100 000, © CEDA Maps a. s.; územně analytické podklady JČK, © Jihočeský kraj
ortofoto: ortofoto ČR 2021, © ČÚZK; územně analytické podklady JČK, © Jihočeský kraj
letecký snímek: archiv JČK, © Jihočeský kraj

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií - Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životní prostředí.